

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Povaha a význam znaleckého posudku v civilním procesu

V občanskoprávním řízení mohou za důkaz „sloužit všechny prostředky, jimiž lze zjistit stav věci“[1]. Zákon tedy pojímá možnosti toho, co lze považovat za důkazní prostředek, velmi široce a v ustanovení § 125 z. č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o.s.ř.“) uvádí pouze demonstrativní výčet možných důkazních prostředků.

Jedním z důkazních prostředků dle tohoto výčtu je i znalecký posudek, který je hojně užíván např. k ocenění majetku, v řízeních o náhradu nemajetkové újmy k ohodnocení vytrpěné bolesti a ztíženého společenského uplatnění nebo ke stanovení skutečné hodnoty akcie podniku v řízeních o dorovnání přiměřeného protiplnění při vytěsnění minoritních akcionářů podle § 390 an. z. č. [90/2012](#) Sb., o obchodních korporacích a družstvech. Právní úpravě znaleckých posudků a jejich aplikaci je pak věnován tento článek.

Zásada volného hodnocení důkazů

V rámci systematiky o.s.ř. je znalecký posudek řazen mezi důkazní prostředky (§ 125 o. s. ř.) a proto se na něj aplikují, i přes jeho nezastupitelnost a větší faktickou hodnotu, ustanovení o důkazních prostředcích, a tak jako je tomu u každého jiného důkazního prostředku, podléhá i znalecký posudek posouzení soudem, což odpovídá i ustálené judikatuře[2]. Přičemž *„hodnocením důkazů se rozumí myšlenková činnost soudu, kterou je provedeným důkazům přisuzována hodnota závažnosti (důležitosti) pro rozhodnutí, hodnota zákonnosti, hodnota pravdivosti, popřípadě hodnota věrohodnosti.“*[3] Šíře samotného procesu hodnocení je však v případě znaleckého posudku modifikována, jak bude uvedeno v dále.

Soud je povinen dávat závěry posudku do souvislosti se zjištěními na základě dalších důkazních prostředků, posuzovat jejich závažnost (tj. zda o ně může opřít svá skutková zjištění) a hodnotit všechny předložené důkazy ve vzájemné souvislosti[4]. Není rovněž možné, aby soud při svém rozhodování činil závěr na základě jediného důkazu, pokud všechny ostatní důkazy (nebo alespoň valná většina zbylých důkazů) směřuje proti tomuto závěru[5]. Ustálená judikatura Nejvyššího soudu pak potvrzuje, že ani *„závěry znaleckého posudku přitom nelze bez dalšího přebírat, ale je třeba v případě potřeby je ověřovat i jinými důkazy, a to zejména tehdy, jestliže mohou být pochybnosti o správnosti závěrů znaleckého posudku.“*[6] Soud tedy není oprávněn pouze zkopírovat závěry znaleckého posudku do odůvodnění rozhodnutí, aniž by zachytil vlastní volnou úvahu.

Ke znaleckému posudku - Podmínky výkonu znalecké činnosti

Oprávnění vykonávat znaleckou činnost, resp. podmínky pro získání tohoto oprávnění zápisem do seznamu znalců, jsou upraveny v části druhé zákona č. [254/2019](#) Sb., o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech (dále jen „ZnalZ“). Pro získání onoho oprávnění je v první řadě zapotřebí splnit požadavek odborné způsobilosti v daném oboru a odvětví, dostatečného materiálně technického zázemí a přístrojového vybavení, k tomu se dále přidávají obecnější požadavky na kontaktní adresu na území České republiky, bezúhonnost[7], plnou svéprávnost a rovněž to, aby

zapisovaná osoba nebyla v úpadku[8].

Odbornou způsobilostí je ustanovením § 8 odst. 1 ZnalZ vysokoškolské magisterské vzdělání v daném oboru, aspoň 5 let aktivní odborné praxe v oboru[9] a složení odborné zkoušky, ověřující obecné i odborné znalosti[10].

Vypracováním posudku (přesněji v kontextu následujících vět odborného vyjádření) může však soud výjimečně pověřit i osobu, která není zapsána v seznamu znalců. Jedná se zejména o případy, kdy pro některý obor v „*příslušném seznamu vůbec není zapsán znalec, případně nemůže-li v seznamu zapsaný znalec provést úkon nebo kdyby provedení úkonu zapsaným znalcem bylo spojeno s nepřiměřenými obtížemi nebo náklady*“[11]. V takovém případě je však dle ustálené judikatury tato osoba před podáním posudku povinna rovněž složit znalecký slib[12].

Povinnost znaleckého slibu je pak *conditio sine non qua* pro zápis do seznamu znalců. Znalecký slib zní: „*Slibuji, že při své znalecké činnosti budu dodržovat právní předpisy, že znaleckou činnost budu vykonávat podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nezávisle a nestranně, že budu plně využívat všech svých znalostí a dbát o jejich rozvoj a že zachovám mlčenlivost o skutečnostech, o nichž jsem se při výkonu znalecké činnosti dozvěděl.*“[13]

Požadavku nezávislosti a nestrannosti znalce pak odpovídá rovněž ustanovení § 17 o.s.ř. ve spojení s § 14 odst. 1 o.s.ř. a s § 15a odst. 1 a odst. 3 o.s.ř., které zakotvuje možnost účastníků řízení vyjádřit se k osobě znalce a případně namítat jeho podjatost, pokud mají za to, že se zřetelem na jeho poměr k případu, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod k pochybnostem o jeho nepodjatosti. O tom, zda bude znalec z důvodu podjatosti vyloučen, pak rozhoduje soud.

Zákonné náležitosti znaleckého posudku

Náležitosti znaleckého posudku stanoví § 28 odst. 1 ZnalZ, který stanoví, že znalecký posudek má být úplný, pravdivý a přezkoumatelný. Rovněž je znalci uložena povinnost zpracovat znalecký posudek v souladu s obecně uznávanými postupy a standardy daného oboru a odvětví[14].

Nutnými náležitostmi znaleckého posudku pak podle § 28 ZnalZ jsou:

- titulní strana,
- zadání posudku, včetně subjektu zadavatele a položené znalecké otázky,
- výčet podkladů, přičemž je-li to z povahy věci možné, měly by tyto podklady být také přílohou znaleckého posudku,
- znalecký nálezení, posouzení a jeho odůvodnění v rozsahu umožňujícím přezkoumatelnost znaleckého posudku,
- závěr, znalecká doložka, obsahující identifikaci konkrétního znalce a evidenční číslo znaleckého posudku, a otisk znalecké pečeti.

Význam znaleckého posudku v řízení

Jak již bylo uvedeno, současná koncepce civilního řízení vychází ze zásady volného hodnocení důkazů. Přesto však má důkaz znaleckým posudkem svá specifika.

Dle § 127 o.s.ř. je znalecký posudek zadáván k posouzení skutečností, k němuž je třeba odborných znalostí a nestačí-li odborné vyjádření orgánu veřejné moci. V takovém případě soud ustanoví znalce, který má ve stanovené lhůtě ze soudu dostupných podkladů a informací odpovědět na znaleckou otázku položenou soudem. Ohledně povinných náležitostí takto vypracovaného znaleckého posudku bylo již pojednáno výše.

Předmětem následného soudního hodnocení důkazu znaleckým posudkem dle ustálené judikatury bude, zda znalecký posudek odpovídá na položenou otázku (a vyčerpává její obsah), zda odůvodnění odpovídá pravidlům logického myšlení a zda bylo přihlédnuto ke všem známým skutečnostem[15].

Nejvyšší soud k tomu v rozhodnutí sp. zn. 22 Cdo 1561/2010 ze dne 9. února 2011 však uvádí, že znalecký posudek se od ostatních důkazních prostředků „liší tím, že odborné závěry v něm obsažené nepodléhají hodnocení soudem podle zásad §132 o.s.ř.“ A to konkrétně v tom smyslu, že ač „důkaz znaleckým posudkem soud hodnotí jako každý jiný důkaz, nemůže však přezkoumávat věcnou správnost odborných závěrů.“

Právě proto, že soud není per se oprávněn přezkoumat věcnou správnost odborného posouzení, je znalec zavázán v posudku mj. uvést, z jakých zjištění a podkladů vychází a jakou cestou a jakými úvahami z nich vyvodil konkrétní závěr.

Znalci přitom nepřísluší odpovídat na právní otázky (např. otázka soukromoprávní odpovědnosti konkrétního účastníka), jelikož to přísluší pouze soudu. Pokud se znalec k takové otázce přesto vyjadřuje, nemůže soud tuto část posudku akceptovat a převzít. Problematickou je tato situace například v případech řízení o dorovnání přiměřeného protiplnění, kde znalci při stanovení skutečné hodnoty akcie často z vlastní iniciativy při ocenění užívají některých přírážek k diskontní míře[16], přestože otázka jejich užití je otázkou právní nikoli oceňovací[17].

Závěr

Znalecký posudek tedy, stejně jako ostatní důkazní prostředky, podléhá hodnocení soudem. Toto hodnocení se však omezuje především na formální náležitosti a logiku zdůvodnění závěrů a nezahrnuje přezkum odpovědí na odborné otázky položené v posudku.

Znalecký posudek představuje nenahraditelný nástroj, který umožňuje soudům získat a zhodnotit informace ohledně okolností a jevů, které neleží v spektru jejich znalostí.

Mgr. Monika Skalová,
advokát

Anna Bíbová,
paralegal

KLB LEGAL

KLB Legal, s.r.o., advokátní kancelář

Letenská 121/8
118 00 Praha 1

Tel.: +420 739 040 363
e-mail: info@klblegal.cz

[1] § 125 z. č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád.

[2] srov. rozhodnutí NS sp. zn. 22 Cdo 1561/2010 ze dne 9. února 2011.

[3] Rozhodnutí NS sp. zn. 21 Cdo 4339/2007 ze dne 13. ledna 2009.

[4] Rozhodnutí NS sp. zn. 29 Cdo 1164/2010 ze dne 27. dubna 2011.

[5] Rozhodnutí NS sp. zn. 21 Cdo 3350/2008 ze dne 29. září 2009.

[6] Rozhodnutí NS sp. zn. 22 Cdo 1561/2010 ze dne 9. února 2011.

[7] Stím je spojen požadavek, aby daná osoba nebyla trestána za uvedené přestupky pokutou ve stanovené výši, srov. § 5 odst. 1 písm. e) ZnalZ.

[8] další podmínky pro výkon znalecké činnosti formou znalecké kanceláře nebo znaleckého ústavu jsou upraveny v § 6, resp. §7 ZnalZ.

[9] § 8 odst. 1 písm. c) a d), a odst. 3 ZnalZ k tomuto seznamu přidává ještě alternativní možnost získání osvědčení o odborné způsobilosti.

[10] § 10 odst.1 ZnalZ.

[11] srov. Občanský soudní řád I, II, 1. vydání, 2009, s. 891 - 902: J. Bureš.

[12] Rozhodnutí NS sp. zn. 2 Cz 18/72 ze dne 30. 11. 1972.

[13] podle § 5 odst. 2 ZnalZ.

[14] § 28 odst. 5 ZnalZ.

[15] srov. rozhodnutí 21 Cdo 348/2014 ze dne 28. ledna 2015, a dále rozhodnutí 28 Cdo 5138/2014 ze dne 10. března 2015.

[16] Pomocí diskontní míry je zjišťována současná hodnota budoucích očekávaných čistých peněžních toků oceňovaného podniku. (srov. Zima, P., Oceňování podniků v právní praxi. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 98), podrobněji k této problematice viz článek [Procesní specifika řízení o přezkoumání a dorovnání přiměřeného protiplnění při squeeze-outech](#)

[17] Nález Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 647/15, ze dne 27. listopadu 2018

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Darování pro případ smrti nemovité věci zapsané v katastru nemovitostí a určení výše odměny soudního komisaře](#)
- [Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?](#)
- [Nová pravidla pro ground handling v EU a jejich dopady na letecký sektor](#)
- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporační autonomie](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 32.: Konkurenční doložka](#)
- [Skryté ujednání v realitní smlouvě - zbytečná hra na schovávanou](#)
- [Odpovědnost člena voleného orgánu dle § 159 OZ a vymezení škody způsobené právnické osobě](#)
- [Vnosy do společného jmění manželů a jejich valorizace v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu a Ústavního soudu](#)